

Л.О. Чернишова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Сьогодні цифрові технології є актуальним напрямом економічного розвитку Європейського Союзу (ЄС). Цифрова революція – від смартфонів до високошвидкісного Інтернету, мобільних додатків і новітніх технологій багато в чому визначалася інноваційними розробками та обумовила розвиток цифрової економіки.

Одним із завдань розвитку цифрової економіки в ЄС, яка розвивається в сім разів швидше інших галузей, є розробка єдиного цифрового ринку, орієнтованого на споживача, який дозволить: збільшити конкурентоспроможність економіки регіону, в тому числі сприяти подальшому розвитку цифрової економіки; реформувати промисловий сектор і сферу послуг в країнах ЄС; створити нові товари та послуги для розширення ринку, забезпечити взаємодію на ринку цифрових товарів і послуг споживачів і постачальників; усунути існуючі на даний момент бар'єри у функціонуванні єдиного цифрового ринку, які обмежують безперешкодне переміщення товарів і послуг на території ЄС; створити майданчик для функціонування цифрових інноваційних послуг; досягти більш повного використання онлайн-технологій для приватного сектора та держави.

Стратегія Єдиного цифрового ринку (Digital Single Market Strategy (DSM) Європейського Союзу була затверджена 6 травня 2015 року та включала 16 ініціатив, які здійснювались Комісією до січня 2017 року. У травні 2017 року Європейська комісія опублікувала проміжний звіт з імплементації Стратегії, в якому зазначалися досягнення в цьому напрямі та наводився план подальших дій. Серед них передбачалося до травня 2018 року сформуванню новий єдиний комплекс правил ЄС щодо захисту даних та приватності у електронних мережах. До 2020 року країни-члени ЄС повинні були узгодити використання високоякісних смуг частот діапазону 700 МГц.

Ідея створення єдиного цифрового ринку в ЄС полягає в переході від 28 національних ринків збуту до єдиного ринку, що має потенціал збільшення обсягу на 415 млрд. євро щорічно, а також створення сотень тисяч додаткових робочих місць. Крім того, створення єдиного цифрового ринку передбачає велику кількість інноваційних ініціатив, від розробки нових об'єктів інтелектуальної власності до технологій інформаційної та кібербезпеки. Також, в межах

переходу до єдиного цифрового ринку в ЄС передбачається здійснити капітальну реформацію телекомунікаційної галузі, в тому числі, шляхом запровадження пільг для потенційних інвесторів. Для реалізації програми переходу до єдиного цифрового ринку був створений спеціальний регулюючий орган на рівні ЄС, який функціонує на наднаціональному рівні та здійснює загальну координацію цього питання та взаємодіє з національними управліннями з електронних комунікацій. Цілями та завданнями створення такої структури є розробка та реалізація єдиних правил електронної комунікації на цифровому просторі ЄС, забезпечення високошвидкісним Інтернетом всіх зацікавлених користувачів, а також сприяння конкурентоспроможності телекомунікаційних підприємств з метою запобігання монополізації ринку цифрових послуг.

Головну ідею розвитку цифрового ринку закладено в міжнародні угоди про торгівлю та асоціацію, що діють між ЄС та іншими країнами. Вони дозволяють заохочувати та полегшувати торгівлю даними, товарами та послугами, забезпечують розвиток телекомунікацій та електронної торгівлі. Подібні угоди розглядаються Євросоюзом як ключові елементи забезпечення співробітництва в цифровій політиці, зокрема, у питаннях розробки єдиних стандартів, сертифікації та маркування, що важливо для посилення безпеки пов'язаних між собою об'єктів у всьому світі.

Функціонування єдиного цифрового ринку передбачає зменшення адміністративного тягаря, який відчувають підприємства з різними режимами ПДВ. Продавці товарів у інших країнах зможуть також користуватися єдиною електронною реєстрацією, оплатою та загальним тарифом ПДВ. У 2020 р. в ЄС реалізовано систему Mini One Stop Shop (MOSS), яка призначена для спрощення ПДВ-звітування малого та середнього бізнесу. У подальшому ця концепція буде поширена на всі інтернет-поставки товарів та всі транскордонні послуги кінцевим споживачам. У 2021 р. скасують режим дистанційних продажів в межах ЄС та обмеження на імпорт малих партій відповідно до зобов'язання з реалізації єдиної системи ПДВ.

Таким чином, розвиток цифрової економіки, єдиного цифрового ринку та цифрового суспільства у Європейському союзі є ключовим напрямом розвитку економіки та обумовлює можливість появи таких інноваційних цифрових продуктів, як цифрова медицина, «розумні» або інтелектуальні міста, промислові виробництва, керовані штучним інтелектом.